

JOHN MAYNARD KEYNES IS TERUG, VERGEET JOSEPH ALOIS SCHUMPETER NIET

JAN MIDDENDORP

De Britse econoom John Maynard Keynes geniet tot op heden alom bekendheid. Geconfronteerd met de huidige financiële crisis lijkt het gedachtegoed van Keynes zelfs weer meer aanhang te verwerven. In toenemende mate wordt verwachtingsvol naar de overheid gekeken voor de oplossing van de crisis. Optimistisch vertrouwen in wat overheidsingrijpen vermag te doen op economisch terrein is daarbij kenmerkend. Jan Middendorp ziet de triomftocht van Keynes met lede ogen aan. Hij attendeert in het hiernavolgende artikel op een minder bekende, doch minstens zo belangrijke en interessante tijdgenoot van Keynes: Joseph Alois Schumpeter. Deze denker ziet in tijden van crisis ook nieuwe kansen voor bijvoorbeeld innovatie.

Overheden in West-Europa en de Verenigde Staten hebben sinds het begin van de economische neergang in 2007 actief ingegrepen om de zwaarste crisis sinds de jaren dertig van de vorige eeuw te bestrijden. Zij gaan daarvoor terug naar de ideeën van de Britse econoom John Maynard Keynes (1883-1946). Het vertrouwen in de mogelijkheden om de economie door overheidsingrijpen te sturen heeft met de terugkeer van Keynes een sterke impuls gekregen. Op drie belangrijke fronten grijpen overheden actief in om de crisis te bestrijden. Ten eerste door de overheidsuitgaven te verhogen om vraaguitval van consumenten en het wegvallen van investeringen van producenten op te vangen. Ten tweede met steunprogramma's en scherper toezicht op

de financiële sector. In sommige landen – zoals Nederland – zijn delen van de financiële sector genationaliseerd. Ten derde hebben, na de steunrondes voor de financiële sector, ook andere sectoren overheidssteun gevraagd en soms ontvangen. Het meest sprekende voorbeeld daarvan is de automobiellindustrie in de Verenigde Staten.

Na dertig jaar dominantie van het neo-klassieke economisch denken beroepen politici en beleidsmakers zich dus weer op Keynes' economisch denken.¹ De lessen uit de jaren zeventig van de vorige eeuw, toen na 25 jaar Keynesiaans beleid sterk verslechterende overheidsfinanciën en oplopende inflatie de grenzen van dit beleid duidelijk maakten, zijn echter nog zeer actueel. Na stabilisatie van de economie is de vraag waar de grens te trekken tussen het op korte termijn stabiliseren van verstoorde markten en langdurig economische neergang proberen te voorkomen. Het antwoord op deze vraag is van groot belang, daar het op lange termijn inzetten van de overheid om vraaguitval in de private sector op te vangen onvermijdelijk de overheidsfinanciën uit balans brengt.

In deze tijd van hernieuwde belangstelling voor Keynes verdient evenzeer zijn tijdgenoot Joseph Alois Schumpeter (1883-1950) aandacht. Deze econoom was bij leven Keynes grote intellectuele tegenstrever. In dit artikel wordt het belang getoond van Schumpeters ideeën over de inrichting van het kapitalistische systeem. Betoogd wordt dat zijn ideeën over entrepreneurschap en economische groei voor het ontsluiten van het lange termijn potentieel in de kapitalistische economie nog zeer relevant zijn.

een crisis biedt ook
ruimte voor nieuw denken,
innovatie en herschikking
van nieuwe
en bestaande
bedrijfssectoren

Na een korte introductie over Schumpeters leven volgt een overzicht van zijn gedachtengoed.² Gezien de rijkdom daarvan zijn hier rigoureuze keuzes gemaakt; de nadruk ligt op onderwerpen die relevant zijn voor het economisch beleid na de crisis. De tweede paragraaf werpt licht op Schumpeters opvatting van de entrepreneur (of ondernemer) en diens betekenis voor economische groei. De derde paragraaf bespreekt de rol van de financiële sector in de economie en de vierde paragraaf gaat in op Schumpeters werk over economische cycli. De verschillen tussen Schumpeter en Keynes komen in de vijfde paragraaf aan de orde. Concluderende opmerkingen over de betekenis van Schumpeter voor 2009 en economisch beleid voor na de crisis sluiten het artikel af.

JOSEPH ALOIS SCHUMPETER

Joseph Alois Schumpeter werd geboren op 8 februari 1883 in Triesch, Moravië in het toenmalige Oostenrijk-Hongarije. Na de dood van zijn vader verhuisde hij op tienjarige leeftijd met zijn moeder naar Wenen waar hij de middelbare school doorliep. Na een korte periode in Engeland, Egypte en Duitsland keerde Schumpeter in 1908 terug naar Oostenrijk-Hongarije waar hij hoogleraar werd in Czernowitz, (tegenwoordig in de Oekraïne) en daarna in Graz in Oostenrijk.

Van 1919 tot 1925 stortte Schumpeter zich op het niet-academische leven. Hij was in 1919 minister van Financiën in het kabinet van de socialist Karl Renner. Daarna was hij directeur van een zakenbank in Wenen. Beide avonturen liepen uit op een mislukking. Het ministerschap duurde slechts negen maanden en de bank ging in 1927 failliet. Na zeven jaar in Bonn vertrok hij in 1932 naar Harvard in de Verenigde Staten, waar hij tot zijn dood in 1950 economie doceerde. Hier schreef hij *Business Cycles* en *Capitalism, Socialism and Democracy*. Het eerste boek, was een meer dan duizend pagina's tellend werk waarin hij probeerde economische cycli definitief te verklaren.³ Voor Schumpeter was dit de tegenhanger van Keynes' *General Theory of Employment, Interest and Money* dat vlak daarvoor in 1936 was uitgekomen. *Business Cycles* bleef echter altijd in de schaduw van de *General Theory of Employment, Interest and Money*. Het tweede

boek identificeerde de onderneming als motor van economische groei.⁴

Schumpeters leermeesters in Wenen, de economen Eugen von Böhm-Bawerk en Friederich von Wieser waren exponenten van de Oostenrijkse school. Schumpeter zelf was een zeer breed econoom die eigenlijk bij geen enkele economische school in is te delen.

Het leven van Schumpeter overlaptte voor een groot deel met dat van Keynes. Keynes werd net als Schumpeter in 1883 geboren en stierf vier jaar eerder in 1946. Hoewel Schumpeters brede kennis en wetenschappelijk werk onder zijn tijdgenoten hoog werd gewaardeerd ging de aandacht, zeker tegen het eind van zijn leven – toen beiden hun belangrijkste werken gepubliceerd hadden – altijd uit naar Keynes. Na zijn dood werd Schumpeters gedachtengoed dan ook snel overschaduwd door dat van Keynes.

SCHUMPETERS ENTREPRENEUR EN ECONOMISCHE GROEI

Schumpeter legde de nadruk op de aanbodkant van de economie. Het startpunt, in zijn analyse van economische groei is de circulaire economie waarin volgens het klassiek economisch denken evenwicht heerst. In deze circulaire economie, waarin alle goederen en betaalmiddelen steeds in vaste patronen rondestromen en elk concurrentievoordeel slechts tijdelijk is, heerst de facto een status quo. Dit model wordt door Schumpeters analyse in een dynamisch licht gezet. Voor

stijgende structurele
werkloosheid en inflatie
gaven in de jaren zeventig
van de vorige eeuw
de grenzen van
overheidsingrijpen aan

Schumpeter is het kapitalistisch systeem geen statisch geheel maar een evolutionair dynamisch systeem dat zich steeds doorontwikkeld. Evenwicht komt daarin slechts soms tijdelijk voor, de economische situatie slingert buiten die schaarse momenten heen en weer tussen situaties waarin juist geen evenwicht heerst.

Economische groei kan ontstaan door endogene en exogene factoren. Exogene groei wordt gegenereerd door buiten het economisch systeem gelegen omstandigheden zoals bijvoorbeeld bevolkingsgroei. Endogene groei wordt door het economisch systeem van binnenuit op gang gebracht. Economische groei kan tijdelijk zijn, bijvoorbeeld bij een bestedingsimpuls van de overheid, of

structureel als de structuur van de economie verandert, bijvoorbeeld door flexibilisering van de economie. De mate waarin economische groei structureel en endogeen is, is afhankelijk van de inrichting van het economisch systeem. Schumpeter heeft daarom veel aandacht besteed aan de inrichting en ontwikkeling van het kapitalistisch systeem.

Ondernemers zijn een belangrijke katalysator van de dynamiek in het economisch systeem. Gedreven door de zoektocht naar winst proberen zij met nieuwe innovaties bedrijven op te zetten en doorbreken zij de status quo in de economie. In Schumpeters woorden: 'The function of the entrepreneur is to reform or revolutionize the pattern of production by exploiting an invention or more generally, an untried technological possibility for producing a new commodity or producing an old one in a new way, by opening up a new source of supply or materials or a new outlet for products by reorganizing an industry and so on.'⁵

Schumpeter legt bij innovatie de nadruk op nieuwe combinaties. Hij maakt verschil tussen uitvinden en het toepassen van uitvindingen. De entrepreneur hoeft niet zelf uitvinder te zijn maar is degene die de praktische commerciële toepassing van nieuwe technische mogelijkheden onderkent. Het introduceren van een geheel nieuw product is slechts een voorbeeld van entrepreneurschap. Een ondernemer kan ook een nieuwe product-markt combinatie, een productiewijze of organisatorische verandering introduceren. Het beste voorbeeld van het introduceren van een geheel nieuwe combinatie is het starten van een nieuwe onderneming zelf.⁶

Het onzeker succes van de innovatieve activiteiten van ondernemers maakt de door hen geïnduceerde economische groei onvoorspelbaar. Daarbij komt dat doordat de ene innovatie vaak de volgende uitlokt innovatie vooral in geconcentreerde perioden voorkomt.

Aanpassingen aan de aanbodkant zoals innovatie- en entrepreneurvriendelijke economische structuur hebben betrekking op de lange termijn en zijn vaak minder makkelijk te communiceren dan beleid aan de vraagkant. Vraag die gecreëerd wordt, bijvoorbeeld door de overheid, kan op veel kortere termijn economische groei genereren. Dit echter is op de lange termijn niet zonder consequenties voor de overheidsfinanciën.

FINANCIËLE INTERMEDIATIE

Sinds de kredietcrisis van 2007-2009 wordt de financiële

sector streng beoordeeld op haar bijdrage aan de samenleving. In Schumpeters denken heeft financiële intermediaatie een belangrijke rol in het economisch leven. Het proces van aggregeren van besparingen en het uitlenen daarvan aan potentiële ondernemers maakt financieel intermediairs, zoals banken, essentieel voor de samenleving.

Om een nieuwe onderneming te kunnen starten is startkapitaal nodig, om productiemiddelen als behuizing of voorraden aan te schaffen. Een potentiële entrepreneur kan daarom alleen een onderneming starten door deze productiemiddelen aan de bestaande economische circulatie te onttrekken.

Gevestigde producenten kunnen productiemiddelen voor nieuwe initiatieven financieren uit de winsten van hun bestaande ondernemingen. Entrepreneurs die geen gevestigde ondernemingen of eigen kapitaal hebben kunnen dat niet. Financiële intermediaatie speelt daarbij een belangrijke rol. Zij transfereert, door kapitaal te verschaffen, productiemiddelen van bestaande productiewijzen en producenten naar nieuwe. Schumpeter zag het verstrekken van kapitaal door financieel intermediairs dan ook als het geven van de mogelijkheid aan ondernemers om de benodigde productiemiddelen in handen te krijgen.

Deze denkwijze impliceert dat er verschillende soorten krediet zijn. Het verschil is dan afhankelijk van of het krediet productiemiddelen wel of niet herverdeelt. Consumptief krediet doet dat niet, een lening aan een startende entrepreneur wel. De aandacht van Schumpeter gaat uit naar de laatste. In Schumpeters woorden: 'By credit, entrepreneurs are given access to the social stream of goods before they have acquired the normal claim to it. It temporarily substitutes, as it were a fiction of this claim for the claim itself. Granting credit in this sense operates as an order on the economic system to accommodate itself to the purposes of the entrepreneur, as an order on the goods which he needs: it means entrusting him with productive forces. It is only thus that economic development could arise from the mere circular flow in perfect equilibrium.'⁷

Het financieel intermediair wordt, in Schumpeters visie, gemandateerd door de maatschappij om ondernemingen te financieren met de toevertrouwde besparingen. Hierbij zijn financieel intermediairs meer dan een doorgeefluik.

Deze gedachte is zeer actueel daar de crisis duidelijk heeft gemaakt dat de kwaliteit van de economische groei gegenereerd door het samenspel van onderneming en

financieel systeem op lange termijn van belang is. Besparingen worden alleen toevertrouwd aan die financiële instellingen die deze met een bepaald risico en rendement terug kunnen laten vloeien. Maar daarboven moet de manier waarop dit gebeurt in lijn zijn met bredere lange termijn criteria van de verstrekkers van die besparingen, de consumenten. Daarbij kan gedacht worden aan criteria met betrekking tot kwaliteit en duurzaamheid van de economische groei. Op die manier bezien zullen alleen die financiële instellingen duurzaam besparingen aan trekken die productiemiddelen herverdelen in lijn met het mandaat van de samenleving.⁸

ECONOMISCHE CYCLI

Economische conjunctuur is in Schumpeters visie onvermijdelijk. De met de economische cycli gepaard gaande dynamiek kan een belangrijke functie hebben. Tijdens de neergang in de economische cyclus worden oude structuren afgebroken om door nieuwe vervangen te worden. Dit proces werd door Schumpeter 'creatieve destructie' genoemd.

Economische crises komen voor in verschillende frequentie en intensiteit. Hoe langer de tijdsperiode tussen twee crises hoe intensiever. Schumpeter gebruikte een driedeling: de 'Kitchin', met een lengte van 40 maanden; de 'Juglar', met een lengte van 8 tot 10 jaar; en tot slot de 'Konratieff', met een lengte van 50 tot 60 jaar. Belangrijker dan de precieze lengte van iedere cyclus is de manier waarop Schumpeter de oorzaken van economische cycli verklaart. Daarin is de ontwikkelingscyclus van de onderneming belangrijk. Daarnaast spelen entrepreneurs binnen en buiten ondernemingen en technische innovatie een belangrijke rol.

Innovatie is, zoals in paragraaf twee besproken, afhankelijk van de activiteiten van entrepreneurs. Vaak volgt op een technische doorbraak een geconcentreerde periode van innovatie. Nieuwe producten en diensten die in zo'n periode ontwikkeld worden, creëren zelf ook weer nieuwe innovatie, consumptie en kredietgroei waardoor de opgaande conjunctuur wordt gevoed.

Na verloop van tijd zullen imitatoren producten na gaan maken waardoor het voordeel van innovatieve

ondernemingen verdwijnt en hun winstmarges onder druk komen. Als tegelijkertijd het tempo van endogene impulsen oftewel nieuwe innovatie afneemt slaat de economische groei om.

Door vraaguitval, kredietkrimp en minder consumptie nemen de winstmarges van zowel innovatieve ondernemingen als imitatoren af. Ondernemingen die eerder groeiden gaan krimpen en sommige zullen faileren waardoor de werkloosheid oploopt. Degenen die hun werk verliezen of voor wie het werk in bestaande instellingen niet attractief meer is zullen dan eerder het entrepreneurschap overwegen. Daarnaast kunnen de veranderende omstandigheden in het economisch leven breder in de maatschappij ruimte creëren voor nieuw denken. Dit kan ertoe leiden dat er binnen bestaande bedrijven anders gewerkt wordt maar ook bijvoorbeeld dat het denken over andere zaken dan productie gestimuleerd wordt. De door de crisis veranderende omstandigheden kunnen daarmee weer de start vormen van nieuwe innovatie en economische opgang.

In Schumpeters denken zijn economische cycli dus onvermijdelijk maar niet alleen negatief. Een crisis is ook een fase van herstructurering waarin ruimte gemaakt wordt voor nieuw denken, innovatie en herschik-

king van nieuwe en bestaande bedrijfssectoren.

SCHUMPETER EN KEYNES

Na de Tweede Wereldoorlog kreeg Keynes snel de overhand in de economische wetenschap en het beleidsdiscours. In de vijftig jaar daarna is zijn denken door zijn volgelingen verder ontwikkeld en geïnterpreteerd.

Het derde kwart van de vorige eeuw (1950 tot ongeveer 1975) kan gekarakteriseerd worden als het kwart van Keynes. In die periode was er in West-Europa en de Verenigde Staten sprake van een enorme welvaartsontwikkeling. Deze ging gepaard met een groeiende invloed van de overheid, een sterk uitdijende verzorgingsstaat en een stabiele financiële sector. De conjunctuur bewoog opwaarts en opkomende economische crises werden door de staat gedempt. Er bestond veel vertrouwen dat met inzet van de juiste beleidsinstrumenten de economie gevrijwaard kon worden van neergang en depressie. In de

ongelijkheid op korte termijn is in de ogen van Schumpeter de prijs die moet worden betaald voor welvaartsstijging op lange termijn

jaren zeventig sloeg dit beeld om. Een periode van stijgende structurele werkloosheid en inflatie gaf de grenzen aan van dit beleid.

Het vierde kwart van de vorige eeuw (ongeveer 1975 tot 2007) was meer Schumpeteriaans. Dit gold zowel voor economische wetenschap⁹ als economische ontwikkeling. De informatie- en communicatietechnologie revolutie en de introductie van de thuiscomputer leidden tot enorme economische dynamiek. Entrepreneurs begonnen ondernemingen op basis van nieuwe technologie en vooral internettoepassingen. Het financieel systeem speelde een belangrijkere rol in de selectie van initiatieven en gaf ondernemers toegang tot de sterk groeiende kapitaalmarkt. Deze periode eindigde in de huidige crisis die een intensiteit en diepgang heeft waardoor hele bedrijfssectoren veranderden. Een sprekend voorbeeld hiervan is de financiële sector waar na het verlies van zelfstandigheid van een top drie speler het hele speelveld is veranderd.

De recente economische geschiedenis bevatte in het Schumpeteriaanse kwart zeker ook Keynesiaanse elementen en andersom. Tussen Keynes en Schumpeter zijn er verschillen in denken die naast elkaar kunnen bestaan en elementen die elkaar uitsluiten. Het volgende bespreekt de belangrijkste verschillen tussen beide met de nadruk op de termijn waarop Keynes en Schumpeters analyse van toepassing was. Dat laatste is een belangrijk punt voor het economisch beleid na de crisis.

Een eerste belangrijk verschil tussen Keynes' en Schumpeters denken is de manier van wetenschapsbeoefening. Keynes' analyse is macro-economisch en 'top down'. Schumpeters analyse micro-economisch en meer 'bottom up'. Keynes had ook een belangrijk niet inhoudelijk voordeel. Hij presenteerde een elegant model met een economisch recept ter bestrijding van crises. Schumpeters analyse, die meer beschrijvend was, legde het daar in vorm tegen af en vond daardoor moeilijker gehoor bij beleidsmakers en publiek.

Ten tweede legde Keynes de nadruk op macro-economische stabiliteit en het voorkomen van korte termijn schommelingen in productie. Economische neergang is in Schumpeters denken veel onvermijdelijker. Zijn nadruk lag daarom veel minder op het voorkomen van macro-economische schommelingen en sec op het op niveau houden van de economische productie. Schumpeter legde de nadruk op de inrichting van het kapitalistisch systeem

en de mate van dynamiek daarin.

Ten derde is er het verschil in de tijdsperiode van beider analyse. Keynes focus lag op het nu en de korte termijn. Zijn dictum 'in the long run we are all dead' was aan Schumpeter niet besteed. Dit verschil in focus heeft grote consequenties. Het minimaliseren van de invloed van een vier jaarlijkse crisis of het maximaliseren van de welvaart over een periode van dertig jaar vraagt immers om een geheel andere analyse.

Tot slot is er een meer filosofisch verschil. Keynes vond verschuivingen van vermogen en inkomen door economische cycli onaanvaardbaar omdat mensen zelf geen greep hadden op zulke macro-economische gebeurtenissen.¹⁰ Schumpeter zag korte termijn ongelijkheid als de prijs die betaald moest worden voor de stijging in levensstandaarden die het kapitalisme op langere termijn kan bewerkstelligen.¹¹ Dit laatste is meer een politieke dan een economische afweging. Verschillende politieke filosofische denkwijzen komen nu eenmaal tot andere conclusies over de mate en duur van ongelijkheid die men bereid is te accepteren en de mate waarin mensen verantwoordelijk zijn voor geluk en pech.

SCHUMPETER IN 2009

Na de terugkeer van Keynes kan ook het denken van Schumpeter weer nieuwe kansen bieden. Het volgende onderscheidt vier Schumpeteriaanse impulsen voor het economisch beleid na de crisis. Ten eerste zou de nadruk van eventueel overheidsingrijpen moeten liggen op korte termijn stabilisatie. De overheid moet de verleiding weerstaan te proberen de conjunctuur ook over langere termijn te beïnvloeden of zelfs volledig te dempen. Ten tweede zou economisch beleid gericht moeten zijn op het faciliteren van innovatie. Daarmee verbonden zou ten derde beleid ruimte moeten bieden om oude economische productiemodellen los te laten om nieuwe een kans te geven. Tot slot moet financiële intermediatie niet worden stil gezet op basis van de recente financiële crisis en misstanden in de bancaire sector. Beter is financiële intermediatie met verbeterd toezicht, weer in te zetten om efficiënter productiemiddelen te alloceren om zo innovatie te faciliteren.

Buiten entrepreneurschap in nieuwe economische activiteiten is innovatie in bestaande activiteiten en processen cruciaal. Vanuit Schumpeteriaans perspectief liggen

in duurzaamheid enorme kansen. Nederland heeft een sterke reputatie, grote technologische kennis en praktische ervaring in bijvoorbeeld watertechnologie en energie. Het thema duurzaamheid kan echter veel breder van waarde zijn voor de Nederlandse economie.¹²

De Keynesiaan Hyman Minsky voorspelde in de jaren tachtig en negentig van de vorige eeuw dat het financieel systeem inherent instabiel was.¹³ Hij plaatste zich daarmee buiten de hoofdstroom van de economische wetenschap, maar sinds de financiële crisis krijgen zijn ideeën veel aandacht. Minsky schreef al in de jaren tachtig veel over Keynes en Schumpeter en zocht naar een synthese tussen de twee: 'The task confronting economics today may be characterized as a need to integrate Schumpeter's vision of a resilient intertemporal capitalist process with Keynes' hard insights into the fragility introduced into the capitalist accumulation process by some inescapable properties of capitalist financial structures.'¹⁴

Het accent van de synthese van Minsky zou na de snelle Keynesiaanse overheidsinterventies in de eerste periode van de crisis moeten liggen op endogene structurele groei. Daarvoor zijn Schumpeters ideeën over de entrepreneur en diens invloed op economische groei, de rol van de financiële sector en economische cycli de komende jaren zeer waardevol.

Drs. J. Middendorp was redacteur van het in 2006 verschenen Schumpeter on the Economics of Innovation and the Development of Capitalism en sinds 2003 werkzaam in de financiële sector.

NOTEN:

- 1 R. Skidelsky, 'Keynes is Back', *Prospect* 22 oktober 2008; en 'The Other-worldly Philosophers', *The Economist*, 16 juli, 2009.
- 2 Zie voor uitgebreide beschrijvingen van leven en werk van Schumpeter o.a.: W. Stolper, *Joseph Alois Schumpeter, the Public Life of a Private Man*, New Jersey, 1994; T. McCraw, *Prophet of Innovation, Joseph Schumpeter and Creative Destruction*, Cambridge, 2007.
- 3 J.A. Schumpeter, *Business Cycles: A Theoretical, Historical and Statistical Analysis of the Capitalist Process*, New York, 1939.
- 4 J.A. Schumpeter, *Capitalism, Socialism and Democracy*, New York, 1976 [1942] onder redactie van T. Bottomore.
- 5 *Ibidem*, pp. 132.
- 6 A. Heertje, 'Schumpeter and technical change' in: J. Middendorp red., *Schumpeter on the Economics of Innovation and the Development of Capitalism*, Cheltenham, 2006, pp. 77.
- 7 J.A. Schumpeter, *The Theory of Economic Development: An Inquiry into Profits, Capital, Credit, Interest, and the Business Cycle*, Cambridge Mass, 1949 [1934], pp. 107.
- 8 De kritiek in 2007-2009 op de financiële sector is hiervan een voorbeeld. Zie de problemen van financiële instellingen die te veel risico namen, of geen duurzame groei genereerden om na de crisis het mandaat van de samenleving – oftewel hun cliënten – terug te krijgen.
- 9 Een belangrijk moment in de hernieuwde belangstelling voor het werk van Schumpeter was de publicatie: A. Heertje, *Schumpeters Vision, Capitalism, Socialism and Democracy after 40 years*, Eastbourne, 1981. De in 1984 opgerichte International Schumpeter Society is ook een reflectie van die hernieuwde belangstelling. Zie ook: H. Giersch, 'The Age of Schumpeter', *The American Economic Review*, volume 74, issue 2, 1984, pp. 103-109.
- 10 R. Skidelsky, *John Maynard Keynes, The Economist as Savior, 1920-1937*, 1995, pp. 223.
- 11 A. Smithies, 'Schumpeter and Keynes', *The Review of Economic and Statistics*, volume 33, issue 2, 1951, pp. 163-199.
- 12 Zie ook: W. van Dieren en A. Heertje, 'Het herstel van deze economie leidt tot een ramp. Crisis als kans voor herstel', *NRC Handelsblad*, 16 maart 2009.
- 13 H.P. Minsky, *The Financial Instability Hypothesis*, The Levy Economics Institute of Bard College Working Paper no. 74, 1992.
- 14 H.P. Minsky, 'Money and Crisis in Schumpeter and Keynes' in: J. Wagener en J.W. Drukker, *The Economic Law of Motion of Modern Society: A Marx-Keynes-Schumpeter Centennial*, Cambridge, 1986, pp. 112-122.